

**Recenzja osiągnięcia naukowego oraz całokształtu dorobku
dr Krystiana Barzykowskiego w postępowaniu
o nadanie stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk społecznych
w dyscyplinie psychologia**

1. Charakterystyka formalna aktywności naukowej

Dr Krystian Barzykowski jest młodym badaczem. Formalna charakterystyka przebiegu kariery przedstawia się następująco: magisterium z zakresu psychologii (z wyróżnieniem) 2009 na Uniwersytecie Jagiellońskim; doktorat z zakresu psychologii (z wyróżnieniem) 2014 na Uniwersytecie Jagiellońskim na podstawie rozprawy „Poznawcze mechanizmy powstawania mimowolnych wspomnień autobiograficznych”, przygotowanej pod kierunkiem prof. dr hab. Agnieszki Niedźwieńskiej; zatrudnienie na Uniwersytecie Jagiellońskim od 2014 w ramach grantów; od 2019 także jako adiunkt.

Po doktoracie był autorem lub współautorem 35 publikacji naukowych w czasopismach z listy MEiN, jednego rozdziału w monografii międzynarodowej i jednego w monografii krajowej oraz 10 publikacji dydaktycznych. Wygłosił 10 zaproszonych wykładów na konferencjach międzynarodowych oraz 4 na krajowych. Był autorem lub współautorem 6 referatów i 7 posterów na konferencjach międzynarodowych oraz 3 referatów na konferencjach krajowych. Kierował 1 projektem z NCN, Sonata, kieruje 1 projektem z NCN, OPUS, był realizatorem w 3 projektach (Erasmus+, COST, UNA Europa) oraz 5 projektami finansowanymi przez UJ.

Otrzymał liczne nagrody za działalność naukową jak: Stypendium Rządu Francuskiego dla Naukowców (2021), Nagroda Prezesa Polskiej Akademii Nauk im. Andrzeja Malewskiego w zakresie Badań Psychologicznych oraz Metodologii Nauk Społecznych (2020), Stypendium im. Mieczysława Bekkera, Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej (2020), Stypendium Rządu Francuskiego dla Naukowców (2020), Nagroda Indywidualna II stopnia Rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego za osiągnięcia naukowe (2020), Stypendium Rządu Francuskiego dla Naukowców (2019), 3-letnie Stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla Wybitnych Młodych Naukowców (2018-2020), Laureat Finału międzynarodowej nagrody European Roma Spirit Award Association for Culture, Education

and Communication (ACEC), Ministry of Labor, Social Affairs and Family of the Slovak Republic, the Office of the Plenipotentiary of the Slovak Government for the Roma Communities (2016), Przyznanie publikacji pt. „Wybrane zagadnienia diagnozy psychologicznej dzieci i młodzieży w kontekście wielokulturowości i oraz wielojęzyczności” oficjalnej międzynarodowej rekomendacji Rady Europy jako przykład tzw. dobrych praktyk (2016), Laureat ogólnopolskiego programu „Transformation.doc” realizowanego w ramach projektu systemowego Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pt. „Wsparcie systemu zarządzania badaniami naukowymi i ich wynikami” (2015), Nagroda im. prof. dra hab. Jerzego Perzanowskiego na najlepszą pracę doktorską z zakresu kognitywistyki (2014). Otrzymał także nagrody za działalność dydaktyczną i organizacyjną.

Odbył staże naukowe w ośrodkach zagranicznych: sześć trwających od 1 do 6 miesięcy oraz liczne krótkoterminowe pobyty w ośrodkach zagranicznych, jak również 2 w ramach programu Erasmus +. Uczestniczył w międzynarodowym zespole ekspertów w Radzie Europy oraz w krajowych zespołach oceniających wnioski o finansowanie badań. Sporządził recenzje wydawnicze dla licznych czasopism zarówno międzynarodowych, jak i krajowych. Był członkiem 2 komitetów organizacyjnych i naukowych konferencji międzynarodowych i 10 krajowych.

Zgodnie z danymi zawartymi w dokumentacji (według stanu na czerwiec 2022) sumaryczny *impact factor* wynosi 31.748 dla osiągnięcia naukowego oraz 177.884 dla pozostałych publikacji; liczba cytowań według bazy Google Scholar 615 (488 bez autocytowań); Scopus 322 (229 bez autocytowań); Web of Science 306 (210 bez autocytowań); indeks Hirscha według bazy Google Scholar 14; Scopus 11; Web of Science 10. Liczba punktów MEiN osiągnięcia naukowego 850 punktów; pozostałych publikacji – 2230.

Powyższe dane wskazują na uzyskanie w stosunkowo krótkim czasie znaczącego dorobku naukowego oraz dużą aktywność badawczą i publikacyjną w obiegu międzynarodowym.

2. Ocena osiągnięcia naukowego zgodnie z art. 219 ust 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2021 r. poz. 478 z późn. zm.)

Dr Krystian Barzykowski wskazał jako osiągnięcie naukowe cykl dziesięciu publikacji zamieszczonych w czasopismach z listy A, zatytułowany „Poznawcze mechanizmy mimowolnego i zamierzonego przywoływania wspomnień autobiograficznych”, umownie podzielony na dwie grupy: (1) Dymensjonalne podejście do wydobywania wspomnień autobiograficznych (autorska propozycja teoretyczna) – sześć publikacji; (2) Rola obciążenia poznawczego i hamowania poznawczego w mimowolnych wspomnieniach autobiograficznych i mimowolnym myśleniu o przyszłości – cztery publikacje. Habilitant jest pierwszym autorem wszystkich artykułów, zgodnie z oświadczeniami zamieszczonymi w dokumentacji, w każdym przypadku pełnił wiodącą rolę merytoryczną.

Pamięć autobiograficzna, najbardziej osobista z naszych pamięci, powinna, *par excellence*, stanowić pierwszy i podstawowy przedmiot badań psychologicznych w odniesieniu do pamięci. Tak się jednak nie działo, a badacze więcej uwagi i wysiłków poświęcali pamięci

„laboratoryjnej”. W jednej z publikacji na temat pamięci znaleźć można nawet stwierdzenie, że pamięć autobiograficzna działa podobnie jak inne rodzaje pamięci, co sugeruje, że „inne” rodzaje pamięci mają pierwszoplanowe znaczenie. Ale przecież to dzięki pamięci autobiograficznej wiemy, kim jesteśmy, potrafimy interpretować własne i cudze zachowania, planować przyszłość, regulować nastrój, dokonywać auto-prezentacji. Oczywiście mam świadomość, że te nieco uszczypliwe uwagi nie dotyczą sedna problemu. Większość (o ile nie wszyscy) badaczy pamięci uznaje pamięć autobiograficzną za podstawę bycia sobą, ale dostrzega jak trudnym wyzwaniem jest badanie zapisu całego życia. I to właśnie złożoność metodologiczna jest prawdopodobnie podstawową przyczyną ilościowego nie do reprezentowania pamięci autobiograficznej w poszukiwaniach psychologicznych. W debatę nad tym problemem dobrze wpisują się badania prowadzone przez dr Krystiana Barzykowskiego, który nie tylko interesuje się wspomnieniami autobiograficznymi jako takimi, ale także wspomnieniami mimowolnymi, czyli jeszcze trudniejszym problemem badawczym.

Poniżej zwięźle omawiam i oceniam publikacje wchodzące w skład osiągnięcia, w układzie przyjętym przez Habilitanta.

(1) Dymensjonalne podejście do wydobywania wspomnień autobiograficznych (autorska propozycja teoretyczna)

Pierwsze dwie publikacje odnoszą się do podstawowych procesów uczestniczących w przywoływaniu tak zamierzonych, jak i mimowolnych wspomnień autobiograficznych (Barzykowski i Staugaard, 2016, 2018). W pierwszym artykule zawarto sprawozdanie z poszukiwań zrealizowanych przez dr Barzykowskiego w ramach rozprawy doktorskiej, jak wynika z informacji o finansowaniu badań i publikacji. W starannie zaplanowanym eksperymencie, przeprowadzonym za pomocą programu komputerowego, uwzględniono trzy rodzaje wspomnień autobiograficznych i uzyskano następujące wyniki. Po pierwsze, skontrastowano liczbę i charakterystyki mimowolnych, dowolnych, dostępnych bezpośrednio i generowanych wspomnień autobiograficznych. Okazało się, że wspomnienia mimowolne cechują się wyższą pozytywną wartością emocjonalną, wyrazistością, żywością, silniejszymi związkami z aktualną sytuacją życiową oraz są częściej przywoływane. Po drugie, wykazano, że wysiłek poznawczy i zamiar wydobywania stanowią odrębne zmienne charakteryzujące wydobywanie z pamięci autobiograficznej. Na podkreślenie zasługuje staranność analiz oraz ostrożność w formułowaniu wniosków (Barzykowski i Staugaard, 2016). W drugim badaniu autorzy postawili hipotezę, że mimowolne wydobywanie z pamięci dotyczy przede wszystkim wspomnień, które są bardziej dostępne z powodu np. znaczenia, niecodzienności, powtarzania, podczas gdy zamierzone wydobywanie może skutkować wspomnieniami bardziej powtarzalnymi czy odległymi w czasie. W badaniu skontrastowali wpływ zamiaru wydobywania oraz selektywnego monitorowania (relacjonowanie wszystkich myśli lub tylko wspomnień) na charakterystyki przywołanych wspomnień autobiograficznych. Uzyskane wyniki potwierdziły, że dostępne wspomnienia pojawiają się w świadomości bez zamiaru ich przywołania i bez selektywnego monitorowania. Ciekawych danych dostarczyły także analizy charakterystyk wspomnień. Wspomnienia mimowolne były oceniane jako wyraźniejsze,

ważniejsze, bardziej osobiste, częściej przywoływane, bardziej niezwykle, niedawne i silniej związane z aktualną sytuacją życiową, w porównaniu do wspomnień zamierzonych. Natomiast selektywne monitorowanie sprawiło, że wspomnienia były oceniane jako bardziej specyficzne i mniej ważne niż w przypadku relacjonowania wszystkich myśli (Barzykowski i Staugaard, 2018). W tej publikacji Habilitant sformułował autorską propozycję, określoną jako hipoteza progu świadomości, która zakłada, że aby wspomnienie zostało uświadomione (przywołane) musi przekroczyć próg świadomości, czyli być w odpowiednim stopniu aktywne i dostępne. Przy czym zarówno dostępność wspomnienia, jak i próg świadomości mogą ulegać zmianom m.in. pod wpływem czynników sytuacyjnych czy działań podmiotu.

Kolejna publikacja (Barzykowski, Niedźwieńska i Mazzoni, 2019) zawiera wyniki badania, w którym porównywano wspomnienia mimowolne i zamierzone wywołane przez wskazówki podane przez eksperymentatora i wybrane samodzielnie przez uczestnika. Główne wnioski są następujące. (1) przypominanie zamierzone wywoływało większą liczbę wspomnień niż mimowolne, przy czym czas potrzebny do wywołania wspomnień był w pierwszym przypadku dłuższy; (2) przypominanie zamierzone może być równie szybkie jak mimowolne, gdy następuje w reakcji na samodzielnie wybrane wskazówki; (3) wspomnienia mimowolne są bardziej dostępne – bardziej wyraziste, intensywniejsze, częściej przywoływane z perspektywy pierwszoosobowej; (4) wspomnienia przywoływane w warunkach selektywnego monitorowania wymagają dłuższego czasu oraz są oceniane jako mniej nasycone emocjonalnie, mniej osobiste, mniej istotne dla Ja i rzadziej przywoływane. Najważniejszy wniosek, w mojej opinii, dotyczy znaczenia swobody wyboru wskazówek dla zamierzonego wydobywania wspomnień, wzmacniając *de facto* dowody na rzecz efektu odniesienia do Ja (efektu auto-referencji).

W następnej publikacji (Barzykowski i Mazzoni, 2021) zamieszczono sprawozdanie z dwóch badań, w których sprawdzano, czy przekonania metapoznawcze i naiwne koncepcje dotyczące różnic między wspomnieniami zamierzonymi i mimowolnymi mogą wpływać na subiektywne oceny obu rodzajów wspomnień. Poza potwierdzeniem wcześniejszych wniosków, dotyczących znaczenia dostępności i aktywizacji wspomnień, stwierdzono, że różnice między wspomnieniami zamierzonymi i mimowolnymi nie zależą od przekonań na temat pochodzenia wspomnień, przy czym wspomnienia mimowolne były oceniane jako przywoływane z mniejszym wysiłkiem poznawczym. Ciekawy i ważny jest zaproponowany podział przywoływania wspomnień na cztery etapy, odpowiednio: poprzedzający przywołanie, wydobywanie i formowanie wspomnienia, uświadamianie wspomnienia oraz jego ujawnianie, które to podział jest szczególnie użyteczny w przypadku eksperymentalnego badania wspomnień autobiograficznych.

Bardzo interesujący jest następny artykuł (Barzykowski, Skopicz-Radkiewicz, Kabut, Staugaard i Mazzoni, 2021), w którym zaprezentowano wyniki porównania subiektywnych ocen mimowolnych i zamierzonych wspomnień autobiograficznych z ocenami dokonanymi przez niezależnych sędziów kompetentnych. W tym celu wykorzystano dużą pulę wspomnień z wcześniejszego badania. Najważniejsze wnioski są następujące; (1) wspomnienia mimowolne były oceniane przez sędziów kompetentnych jako bardziej odwołujące się do

wrażeń wzrokowych, relacji społecznych i emocji; (2) wspomnienia mimowolne rzadziej odwoływały się do wrażeń zapachowych i dotykowych; (3) osoby badane najczęściej przywoływały wspomnienia typowe, pozytywne i zorientowane na siebie, co potwierdza liczne wcześniejsze doniesienia na temat pamięci autobiograficznej. Artykuł zawiera także ważne rozróżnienie dwóch rodzajów monitorowania: poprzedzającego etap przywołania wspomnienia i następującego po tym etapie.

W ostatnim artykule z tej grupy (Barzykowski, Staugaard i Mazzoni, 2021) zawarte jest sprawozdanie z badań, w których poszukiwano odpowiedzi na pytanie, jakich wymiarów używają ludzie do klasyfikowania wspomnień jako zamierzone lub mimowolne. Te dociekania przywołują na myśl rozważania na temat „czystości” testów pamięci jawnej i utajonej. Uzyskane w dwóch badaniach wyniki potwierdziły wnioski z wcześniejszych badań Habilitanta, ale także przyniosły interesujący i ważny rezultat. Mianowicie tylko w przypadku wspomnień zamierzonych stwierdzono istotną, pozytywną korelację między subiektywnymi ocenami wysiłku włożonego w przypominanie i obiektywnymi wskaźnikami szybkości przywołania wspomnień. Wynika z tego, że przypominanie zamierzone nie tylko może prowadzić do przywołania odmiennych jakościowo wspomnień, ale także wiąże się z trafniejszymi monitorowaniem i oceną przebiegu własnych procesów poznawczych.

Podsumowując, przegląd prac dr Krystiana Barzykowskiego wskazuje, że prowadzone przez niego badania potwierdzają dotychczasowe ustalenia na temat pamięci autobiograficznej, ale i wnoszą nowe uszczegółowienia do dotychczasowej wiedzy na temat pamięci autobiograficznej, a także szerzej mechanizmów funkcjonowania pamięci jako takiej. Szczególnie ciekawe są następujące stwierdzenia. Po pierwsze, uzyskane rezultaty pokazują znaczenie instrukcji, a właściwie procesu selektywnego monitorowania dla liczby i charakterystyk wydobywanych wspomnień autobiograficznych. Po drugie, istotne jest wykazanie oddzielnego wkładu zamiaru i wysiłku dla wydobywania wspomnień mimowolnych, bezpośrednich dowolnych i generowanych. Muszę jednak zwrócić uwagę na fakt, że jedna ze wskazanych przez kandydata publikacji zawiera sprawozdania z badań przeprowadzonych w ramach projektu doktorskiego, ukończonego w roku 2014. Ma ona także pewne cechy nowości z uwagi na przeprowadzone analizy, jednak lepiej byłoby, gdyby została przywołana jako geneza dalszych poszukiwań, nie zaś jako składowa osiągnięcia.

Lektura kolejnych publikacji Habilitanta ukazuje ich logiczne powiązanie oraz dążenie do coraz głębszego i bardziej szczegółowego poznania mechanizmów przywoływania zamierzonych i mimowolnych wspomnień autobiograficznych. Zbiór powyższych sześciu publikacji oceniam jako spójny i dowodzący wysokich kompetencji naukowych oraz dociekliwości i umiejętności formułowania ważnych pytań przez Habilitanta.

(2) Rola obciążenia poznawczego i hamowania poznawczego w mimowolnych wspomnieniach autobiograficznych i mimowolnym myśleniu o przyszłości

W pierwszej publikacji (Barzykowski i Niedźwieńska, 2018a) zamieszczono sprawozdanie z dwóch eksperymentów (z których jeden pochodzi z rozprawy doktorskiej Habilitanta, co

może budzić, analogiczne jak wskazałam wcześniej, wątpliwości). Hipotezy dotyczyły wpływu obciążenia poznawczego na częstość przywoływania mimowolnych wspomnień autobiograficznych i innych myśli. Stwierdzono, że obciążenie poznawcze skutkuje mniejszą liczbą tak wspomnień, jak i innych myśli, jednak wbrew oczekiwaniom wspomnienia mimowolne stanowiły wyższy odsetek wszystkich myśli w warunkach obciążenia, w porównaniu do warunków kontrolnych. Zdaje się to potwierdzać większą dostępność, wręcz automatyczność pojawiania się wspomnień mimowolnych. Interesująca metodologicznie jest propozycja wskaźnika, określonego jak indeks gęstości wspomnień mimowolnych.

W kolejnej publikacji (Barzykowski, Radel, Niedźwieńska i Kvavilashvili, 2019) Habilitant rozszerzył swoje poszukiwania z przypominania mimowolnego na poznawcze podróżowanie w czasie do przeszłości (pamięć retrospektywna) i ku przyszłości (pamięć prospektywna) w powiązaniu z mechanizmem hamowania poznawczego i znaczeniem obciążenia poznawczego. Wbrew oczekiwaniom, opartym na dominujących w literaturze przedmiotu poglądom, okazało się, że liczba mimowolnych myśli o przeszłości i przyszłości nie różniła się w warunkach wyczerpania zasobów hamowania poznawczego i warunkach bez wyczerpania zasobów. Oznacza to, że hamowanie poznawcze nie stanowi mechanizmu zabezpieczającego przed ciągłym napływem mimowolnych myśli różnego rodzaju. Uzyskane wyniki stanowiły punkt wyjścia kolejnych badań opisanych w następnej publikacji (Barzykowski, Hajdas, Radel, Niedźwieńska i Kvavilashvili, 2021), w której uwzględniono różnice indywidualne w zakresie hamowania poznawczego, a konkretnie badano osoby ze spektrum ADHD oraz nie przejawiające tego rodzaju problemu, ale cechujące się różnymi poziomami hamowania poznawczego. Na uwagę zasługuje fakt, że badana grupa była liczna: w części pierwszej, selekcyjnej, wzięło udział prawie 700 osób, w badaniach laboratoryjnych 157, w tym 37 ze spektrum ADHD. Również to badanie wykazało, że poziom hamowania poznawczego nie wpływa na częstość doświadczania mimowolnych myśli, gdyż uzyskane wyniki nie różnicowały grup.

Ostatni artykuł z tej grupy (Barzykowski, Hajdas, Radel i Kvavilashvili, 2022) przedstawia badanie łączące obciążenie poznawcze i różnice indywidualne w zakresie hamowania poznawczego w powstawaniu mimowolnych myśli o przeszłości i przyszłości. Również w tym badaniu nie stwierdzono istotnego wpływu hamowania poznawczego na liczbę mimowolnych myśli niezwiązanych z zadaniem. Ciekawy, logicznie oczekiwany, jednak dotąd nie raportowany w badaniach nad mimowolnymi myślami, jest fakt gorszego rozpoznawania fraz prezentowanych w warunkach wysokiego obciążenia poznawczego, co potwierdza, że skupianie uwagi na obciążającym zadaniu wpływa na postrzeganie prezentowanych bodźców niezwiązanych z zadaniem.

Podsumowując ocenę tej części osiągnięcia należy wskazać, że uzyskane przez Habilitanta wyniki nie potwierdziły ugruntowanych poglądów na temat znaczenia obciążenia poznawczego i hamowania poznawczego dla powstawania mimowolnych myśli o przeszłości i przyszłości. Negatywne wyniki, chociaż nie lubiane przez autorów, recenzentów czy redaktorów, mają wartość, gdy otwierają nowe ścieżki myślenia. Taka sytuacja ma miejsce w tym przypadku, gdyż uzyskane dane budzą pytania, które stanowią impuls dla dalszych

poszukiwań. Lektura tej grupy publikacji Habilitanta potwierdza jego dobrą orientację w ważnych zagadnieniach z różnych obszarów psychologii oraz dociekliwość. Tę grupę publikacji oceniam jako spójną i dowodzącą kompetencji naukowych oraz umiejętności formułowania ważnych pytań i właściwego planowania postępowania empirycznego przez Habilitantkę.

Lektura publikacji dr Krystiana Barzykowskiego dowodzi bardzo dobrego opanowania warsztatu metodologicznego, dbałości o szczegóły, mogące wpłynąć na rezultaty, stosowania różnych metod badawczych (z wyraźną jednak przewagą eksperymentów laboratoryjnych), prowadzenia zróżnicowanych analiz danych oraz ostrożności w formułowaniu wniosków. Wszystkie publikacje mają odpowiednio rozbudowaną część wstępną zawierającą podłoże teoretyczne badań oraz część końcową, dyskusję i wnioski, które są we właściwy sposób pogłębione. Habilitant dostrzega luki w wiedzy i dąży do ich wypełnienia. Ujawnia umiejętność dokonywania szerszych syntez danych z literatury oraz budowania własnych propozycji teoretycznych, czego należy oczekiwać na tym etapie rozwoju naukowego. Stosowane procedury badawcze, chociaż mają w pewnej mierze charakter modyfikacji wcześniejszych badań z literatury światowej, zawierają także nowe elementy. Fakt publikacji tekstów w wiodących, wysoko-punktowanych czasopismach jest świadectwem ich jakości.

Analiza osiągnięcia naukowego wzbudza szereg pytań, które mogą/powinny stać się przyczynkiem dla dalszych poszukiwań. W badaniach Habilitanta zdecydowaną większość uczestników stanowili studenci, osoby we wczesnej i średniej dorosłości. Wobec dobrze udokumentowanych różnic w pamięci autobiograficznej w biegu życia, istotne byłoby rozszerzenie badanej grupy o osoby spoza uwzględnionych okresów rozwojowych, a także populację nie będącą studentami. W przypadku potwierdzenia uzyskanych wyników, byłoby możliwe znacznie szersze formułowanie wniosków odnośnie do uniwersalności mechanizmów zamierzonego i mimowolnego wydobywania wspomnień autobiograficznych. Również ciekawe byłoby zastosowanie innych niż werbalne wskazówek dla przywołania wspomnień autobiograficznych, np. obrazowych czy zapachowych. I wreszcie, trudne, ale istotne byłoby przeprowadzenie analogicznych badań w warunkach naturalnych, a nie tylko laboratoryjnych.

Pomimo zasygnalizowanych kwestii dyskusyjnych, ogólna ocena cyklu publikacji wskazanych jako osiągnięcie naukowe jest pozytywna. Publikacje rozszerzają dotychczasową wiedzę na temat mechanizmów mimowolnego i zamierzonego przywoływania wspomnień autobiograficznych. Pozwalają tym samym na formułowanie kierunków dalszych badań.

3. Ocena pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

Na pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze składa się autorstwo lub współautorstwo ponad 20 publikacji. Ograniczam się do wskazania obszarów poszukiwań badawczych i ich syntetycznego podsumowania. Można podzielić osiągnięcia na kilka grup tematycznych, przy czym dwie grupy są ściśle powiązane z problematyką osiągnięcia naukowego, wskazanego we wniosku, tzn. dotyczą pamięci autobiograficznej i hamowania poznawczego.

(1) Pamięć epizodyczna i autobiograficzna

Publikacje dotyczą takich zagadnień szczegółowych jak: strategie stosowane przez młodszych i starszych dorosłych dla zmaksymalizowania efektów pamięciowych w sytuacji, gdy zadanie pamięciowe przekracza możliwości jednostki (Krogulska, Golik, Barzykowski, Cox, Jakubiak i Maylor, 2021); rola i znaczenie kontekstu społecznego dla pamięci autobiograficznej z okresu gimnazjum i liceum (Barzykowski, Riess, Hajdas i Niedźwieńska, 2019); rola torowania poznawczego i rozprzestrzeniającej się aktywacji w przywoływaniu wspomnień mimowolnych (Barzykowski i Niedźwieńska, 2018b); rola instrukcji w przywoływaniu mimowolnych wspomnień autobiograficznych (Barzykowski i Niedźwieńska, 2016); wspomnienia kolektywne dotyczące II Wojny Światowej w 12 krajach (Abel, Umanath i Barzykowski, 2022); replikacja efektu konformizmu w różnych krajach (Ito, Barzykowski, Grzesik, Gülgöz, [...] i Mori, 2019); polska adaptacja techniki MORI, manipulacji nakładających się rywalizujących obrazów (Kękuś, Chylińska, Szpitalak, Polczyk, Ito, Mori i Barzykowski, 2020; Kękuś, Polczyk, Ito, Kazuo i Barzykowski, 2021). Wszystkie badania zostały bardzo starannie zaplanowane, przeprowadzone i opisane.

(2) Psychologia międzykulturowa

Publikacje dotyczą następujących zagadnień: adaptacja narzędzi do pomiaru inteligencji kulturowej (Barzykowski, Majda, Szkup i Przyłęcki, 2019a); adaptacja narzędzi do pomiaru kompetencji międzykulturowych (Barzykowski, Majda, Szkup i Przyłęcki, 2019a); ocena skuteczności szkoleń z zakresu edukacji kulturowej wśród osób studiujących pielęgniarstwo (Majda, Zalewska-Puchała, Bodys-Cupak, Kurowska i Barzykowski, 2021a) oraz zapotrzebowania na szkolenia wśród osób świadczących profesjonalne usługi ratownictwa medycznego (Majda, Zalewska-Puchała, Bodys-Cupak, Kurowska i Barzykowski, 2021b); sytuacja dzieci romskich w polskim systemie edukacji (Grzymała-Moszczyńska, Barzykowski, Grzymała-Moszczyńska, Kosno i Dzida, 2019). Należy podkreślić ciąg logiczny poszukiwań oraz ich praktyczne implikacje.

(3) Hamowanie poznawcze

Publikacje dotyczą zjawiska „wyczerpywania się ego”, w tym możliwości prowadzenia badań on-line (Radel, Gruet i Barzykowski, 2019; Barzykowski, Wereszczyński, Hajdas i Radel, 2021; 2022). Dostarczają danych użytecznych w dalszych poszukiwaniach w tym zakresie.

(4) *Psychological Science Accelerator*

Habilitant jest aktywnym uczestnikiem sieci laboratoriów psychologicznych z całego świata, realizując badania oraz będąc współautorem publikacji. Badania i publikacje dotyczą m.in. różnych problemów psychologicznych związanych z pandemią COVID-19, percepcji społecznej, wsparcia społecznego czy ocen moralnych w perspektywie porównawczej międzynarodowej. Efektem tej współpracy jest dziewięć artykułów opublikowanych lub

przyjętych do druku. Udział w globalnych przedsięwzięciach naukowych dowodzi aktywności naukowej i rozpoznawalności Habilitanta.

Podsumowując tę część recenzji należy wskazać, że dr Krystian Barzykowski jest dojrzałym badaczem, który skutecznie współpracuje z wieloma różnymi międzynarodowymi zespołami badawczymi.

4. Ocena dorobku dydaktycznego, popularyzatorskiego, organizacyjnego i współpracy międzynarodowej

Na podstawie przedstawionych przez dr Krystiana Barzykowskiego danych, jego dorobek dydaktyczny, popularyzatorski, organizacyjny oraz współpracę międzynarodową należy ocenić pozytywnie. Nie wszystkie dane znalazły się w dokumentacji, np. brak informacji o kierowaniu pracami magisterskimi i liczbie wypromowanych magistrów, o ile tacy byli. Jednak ten aspekt ma mniejsze znaczenie w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego, zatem dostępne dane są wystarczające dla sformułowania oceny.

Habilitant prowadził i prowadzi zróżnicowane zajęcia dydaktyczne na poziomie magisterskim i podyplomowym. Jest także promotorem pomocniczym w przewodzie doktorskim na Uniwersytecie Jagiellońskim. Współpracuje z programami doktorskimi na uczelniach zagranicznych. Sprawuje opiekę naukową nad studentami w ramach Międzywydziałowych Indywidualnych Studiów Humanistycznych na Uniwersytecie Jagiellońskim, nad kołem naukowym oraz w ramach praktyk studenckich.

Bierze czynny udział w popularyzacji nauki, uczestnicząc w wydarzeniach medialnych, udzielając wywiadów, a także prowadzi działalność szkoleniową.

Jest członkiem *The Society for Applied Research in Memory and Cognition*, w latach 2015-2018 był przedstawicielem Polskiego Towarzystwa Psychologicznego w *European Federation of Psychologists' Associations*, jest członkiem Polskiego Towarzystwa Psychologicznego, Ogólnopolskiej Sekcji Diagnostyki Psychologicznej Polskiego Towarzystwa Psychologicznego. Pełnił funkcje członka Zarządu Oddziału Krakowskiego Polskiego Towarzystwa Psychologicznego, w tym Zastępcy Przewodniczącej i Skarbnika.

Odbył staże naukowe w ośrodkach zagranicznych: sześć trwających od 1 do 6 miesięcy oraz liczne krótkoterminowe pobyty w ośrodkach zagranicznych, jak również 2 w ramach programu Erasmus +. Uczestniczył w międzynarodowym zespole ekspertów w Radzie Europy oraz w krajowych zespołach oceniających wnioski o finansowanie badań. Sporządził recenzje wydawnicze dla licznych czasopism zarówno międzynarodowych, jak i krajowych. Był członkiem 2 komitetów organizacyjnych i naukowych konferencji międzynarodowych i 10 krajowych.

Podsumowując tę część recenzji pragnę podkreślić zróżnicowaną aktywność krajową i międzynarodową dr Krystiana Barzykowskiego w różnych obszarach, w szczególności w ramach projektów badawczych o zasięgu międzynarodowym.

5. Wnioski końcowe

Ocena osiągnięcia naukowego, pozostałego dorobku naukowo-badawczego, aktywności dydaktycznej, popularyzatorskiej, organizacyjnej i współpracy międzynarodowej dr Krystiana Barzykowskiego jest pozytywna. Jest on dojrzałym badaczem, aktywnym, rozpoznawalnym uczestnikiem międzynarodowego życia naukowego, autorem i współautorem licznych badań, i powstających dzięki nim publikacji, głównie w czasopismach z listy A MEiN. Prace te już są często cytowane. W mojej opinii, najważniejszy wkład dr Barzykowskiego do wiedzy psychologicznej, wynikający z publikacji ujętych w osiągnięciu naukowym, poza potwierdzeniem wcześniej opisywanych zależności, można ująć w następujących stwierdzeniach: (1) sformułowanie i przetestowanie koncepcji progę świadomości w wydobywaniu wspomnień autobiograficznych; (2) wykazanie względnej roli procesów automatycznych kontrolowanych oraz zamiaru dla przywoływania wspomnień; (3) ukazanie znaczenia monitorowania oraz przekonań na temat zamierzonego i mimowolnego przywoływania wspomnień; (4) wykazanie, że obciążenie poznawcze i hamowanie mogą odgrywać bardziej złożoną rolę w mimowolnym wydobywaniu wspomnień, niż jest opisywana w literaturze; (5) zaproponowanie istotnych i pomysłowych modyfikacji metod badania mimowolnych wspomnień autobiograficznych.

Osiągnięcie naukowe oraz całokształt dorobku dr Krystiana Barzykowskiego zdecydowanie spełniają wymagania określone w art. 219 ust 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2021 r. poz. 478 z późn. zm.). Biorąc pod uwagę powyższe, z pełnym przekonaniem popieram wniosek o nadanie dr Krystianowi Barzykowskiemu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie psychologia.

Elżbieta Wrońska